Samozatrudnienie wśród bezrobotnych w Wielkopolsce

Raport z badania ankietowego

Spis treści

WPROWADZENIE 1
1. CEL I METODA BADANIA 2
2. STRUKTURA BADANEJ ZBIOROWOŚCI 2
3. WYKSZTAŁCENIE I UMIEJĘTNOŚCI 7
4. ASPEKTY DECYZJI O SAMOZATRUDNIENIU 9
5. CZAS I POPULARNE BRANŻE 11
6. POMOC FINANSOWA 13
7. PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE 15
8. SUKCESY I NIEPOWODZENIA 15
9. STWORZENIE SZANSY DLA INNYCH 18
10. SPOJRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ 19
11. CZY SAMOZATRUDNIENIE WARTO POLECIĆ INNYM ? 20
WNIOSKI 21
PODSUMOWANIE 23
Załącznik – wzór ankiety 24

WPROWADZENIE

Jest wiele definicji samozatrudnienia. Ich sens sprowadza się do tego, że jest to wykonywanie działalności gospodarczej na własny rachunek.

Samozatrudnienie to ogromna szansa dla osób, które cenią sobie niezależność myślenia, które są samodzielne i odpowiedzialne. W dzisiejszym społeczeństwie taka postawa mentalna ma ogromną przyszłość. Główną zachętą do założenia własnej działalności powinno być uświadomienie sobie korzyści płynących z pracy w takiej właśnie formie.

Jest szereg zalet związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Są to przede wszystkim:

- możliwość unikania stresu związanego z poszukiwaniem pracy,
- możliwość płacenia podatku liniowego 19%,
- możliwość rozliczania kosztów,
- możliwość swobodnego dysponowania swoim czasem pracy,
- możliwość nawiązania szeregu wartościowych kontaktów,
- realizacja indywidualnych ambicji zawodowych,
- posiadanie szansy na pozyskanie zewnętrznych funduszy na realizację swojego celu.

Dzisiejsze zmiany w ustawodawstwie polskim sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości. Eliminuje się przepisy utrudniające podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, rosną możliwości pozyskania kapitału na inwestycje. Ponadto wprowadzono wiele programów edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości w zakresie możliwości zakładania własnej działalności wśród absolwentów szkół średnich i wyższych.

Dla zwiększenia możliwości samozatrudnienia uruchomiono szereg instrumentów finansowych, wspomagających osoby, które nie posiadają wystarczającego kapitału. Funkcjonuje także profesjonalne doradztwo.

Wielkopolska słynie z ludzi gospodarnych, zaradnych, kreatywnych. W obecnych realiach gospodarczych województwa coraz więcej Wielkopolan podejmuje własną działalność gospodarczą, chcąc w ten sposób skorzystać z wymienionych wcześniej korzyści, jakie niesie samozatrudnienie. Czy wszystkim się to udaje? Z jakimi trudnościami przychodzi im się zmierzyć? Na czyją pomoc i w jakim zakresie mogą liczyć? W jakich branżach najchętniej decydują się na samozatrudnienie? Kto spośród bezrobotnych decyduje się na

rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej? Między innymi odpowiedzi na te pytania można znaleźć w kolejnych rozdziałach niniejszego materiału opracowanego w oparciu o badania ankietowe, przeprowadzone we wszystkich powiatowych urzędach pracy na terenie Wielkopolski w III kwartale 2006 roku.

1. CEL I METODA BADANIA

Zasadniczym celem badania było poszerzenie wiedzy na temat samozatrudnienia wśród bezrobotnych na terenie Wielkopolski, poznanie w jakim stopniu i w jakich dziedzinach bezrobotni podejmują własną działalność gospodarczą, poznanie ich opinii na temat zalet samozatrudnienia oraz czyhających na nich zagrożeń.

Adresatami badania byli bezrobotni, którzy nie mogąc uzyskać pracy jako pracobiorcy, zdecydowali się na podjęcie samozatrudnienia, organizując własną działalność gospodarczą.

Podstawowym narzędziem wykorzystanym w badaniu była anonimowa ankieta, skierowana do bezrobotnych, którzy zdecydowali się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Jej uzupełnienie stanowią informacje z powiatowych urzędów pracy.

Badanie przeprowadzono na próbie 123 osób będących wcześniej bezrobotnymi, które zdecydowały się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, w formie ich ankietowania.

2. STRUKTURA BADANEJ ZBIOROWOŚCI

W badaniu wzięły udział 123 osoby, które były wcześniej bezrobotnymi, zarejestrowanymi w powiatowych urzędach pracy na terenie Wielkopolski. Ponad połowę z ankietowanych stanowiły kobiety (63), tj. 51,2%.

Największą grupę, według kryterium wieku, stanowiły osoby między 18 a 25 rokiem życia (45) 36,6%. Po ¼ spośród ankietowanych stanowiły osoby w przedziałach wiekowych 26 – 30 lat (32) 26,0% i 31 do 40 lat (31) 25,2%. Co dziesiąty respondent (13) 10,6% w wieku 41 do 50 lat zdecydował się na podjęcie własnej działalności gospodarczej oraz 2 osoby w wieku po 50 roku życia.

57 respondentów (46,3%) to mieszkańcy wsi, z czego 35, to mężczyźni (61,4%), natomiast kobiet było 22 (38,6%). Mieszkańcy miasta to 66 respondentów (53,7%), z czego mężczyźni (26) stanowili 39,4% badanych, natomiast kobiety (40) 60,6%.

Najwięcej osób, które zdecydowały się na samozatrudnienie, bez pracy pozostawało krócej niż pół roku (48) 39,0%. Co czwarty z respondentów był zarejestrowany jako bezrobotny dłużej niż pół roku, ale krócej niż 1 rok (31) 25,2%. Co piąty (24) 19,5% zdecydował się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej po roku pozostawania bez pracy. Najmniej osób spośród badanych podjęło decyzję o samozatrudnieniu pozostając w rejestrze bezrobotnych powyżej dwóch lat.

Okres pozostawania bez pracy respondentów przed podjęciem decyzji o samozatrudnieniu

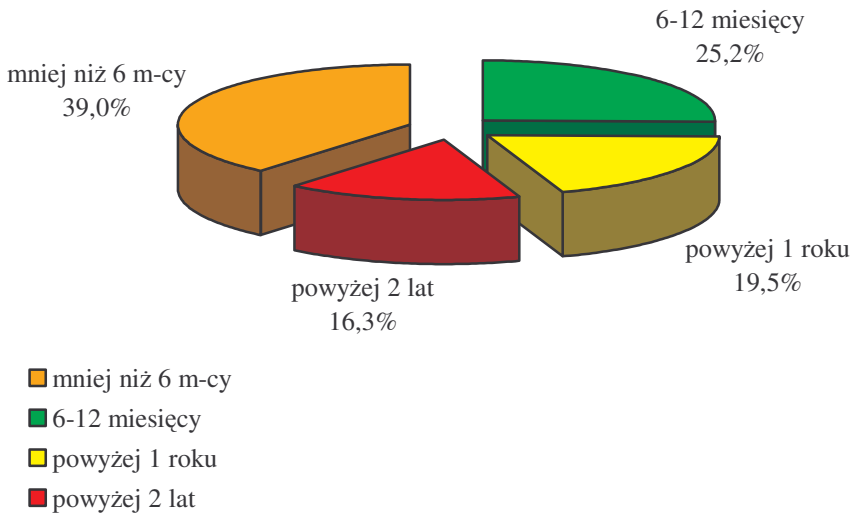

Zaledwie jedna osoba, spośród wszystkich ankietowanych, zarejestrowana wcześniej jako bezrobotna w Powiatowym Urzędzie Pracy w Turku, posiadała status osoby niepełnosprawnej.

Jednym z głównych powodów dla których osoby zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne decydowały się na podjęcie własnej działalności gospodarczej była możliwość skorzystania jednorazowo ze środków Funduszu Pracy, które po spełnieniu przez beneficjenta określonych warunków nie podlegają zwrotowi.

W 2005 roku o udzielenie takiej dotacji zwróciło się do powiatowych urzędów pracy na terenie Wielkopolski 3910 bezrobotnych. Pozytywnie rozpatrzono 2593 wnioski, z których skorzystało 1130 kobiet i 1463 mężczyzn. Spośród nich 1599 to mieszkańcy miasta, zaś 994 mieszkańcy wsi. Najczęściej podejmowanymi profilami działalności gospodarczej były usługi, handel i produkcja. Wśród usług dominowały usługi: remontowo – budowlane, transportowe, fryzjersko – kosmetyczne, informatyczne, ubezpieczeniowe, edukacyjne, porządkowe, gastronomiczne, blacharskie i dekarskie. Zdarzała się także działalność usługowa wymagająca doświadczenia i przygotowania zawodowego, jak np: usługi na rynku obrotu nieruchomościami, konsultingowo-doradcze, marketingowe, medyczne, projektowe.

W handlu najliczniej reprezentowana była branża przemysłowa i usługowa, w tym głównie prowadzenie placówek handlowych branży ogólno-spożywczej i odzieżowej.

W działalności produkcyjnej dominowało krawiectwo, cukiernictwo, produkcja półfabrykatów budowlanych, produkcja wyrobów i elementów związanych z wyposażeniem mieszkań prywatnych i biur, produkcja mebli i stolarka budowlana.

Struktura ilości złożonych wniosków o przyznanie dotacji według danych otrzymanych z powiatowych urzędów pracy w poszczególnych subregionach województwa Wielkopolskiego.

Subregion Koniński

Powiatowy Urząd Pracy	Liczna złożonych wniosków o przyznanie dotacji w 2005 r.	Pozytywnie rozpatrzono				
		Ogółem	w tym:			
			Kobiety	Mężczyźni	Miasto	Wieś
Koło	252	141	45	96	94	47
Konin	290	140	72	68	69	71
Słupca	146	80	35	45	40	40
Turek	138	74	33	41	38	36
RAZEM:	826	435	185	250	241	194

Subregion Kaliski

Powiatowy Urząd Pracy	Liczna złożonych wniosków o przyznanie dotacji w 2005 r.	Pozytywnie rozpatrzono				
		Ogółem	w tym:			
			Kobiety	Mężczyźni	Miasto	Wieś
Kalisz	185	130	47	83	93	37
Jarocin	94	76	31	45	51	25
Kępno	32	31	18	13	11	20
Krotoszyn	135	101	51	50	76	25
Ostrów	205	86	47	39	68	18
Ostrzeszów	38	37	17	20	18	19
Pleszew	282	222	82	140	64	158
RAZEM:	971	683	293	390	381	302

Subregion Leszczyński

Powiatowy Urząd Pracy	Liczna złożonych wniosków o przyznanie dotacji w 2005 r.	Pozytywnie rozpatrzono				
		Ogółem	w tym:			
			Kobiety	Mężczyźni	Miasto	Wieś
Gostyń	142	83	32	51	51	32
Kościan	99	68	25	43	37	31
Leszno	163	146	59	87	111	35
Rawicz	30	24	12	12	20	4
Wolsztyn	77	56	20	36	17	39
RAZEM:	511	377	148	229	236	141

Subregion Poznański

Powiatowy Urząd Pracy	Liczna złożonych wniosków o przyznanie dotacji w 2005 r.	Pozytywnie rozpatrzono				
		Ogółem	w tym:			
			Kobiety	Mężczyźni	Miasto	Wieś
Gniezno	96	85	44	41	56	29
Grodzisk	38	38	20	18	26	12
Międzychód	49	37	12	25	27	10
N. Tomyśl	53	45	21	24	33	12
Oborniki	92	73	32	41	47	26
Poznań	370	261	134	127	181	80
Szamotuły	145	64	28	36	46	18
Śrem	45	43	14	29	30	13
Środa	74	70	31	39	39	31
Września	28	26	8	18	22	4
RAZEM:	990	742	344	398	507	235

Subregion Pilski

Powiatowy Urząd Pracy	Liczna złożonych wniosków o przyznanie dotacji w 2005 r.	Pozytywnie rozpatrzono				
		Ogółem	w tym:			
			Kobiety	Mężczyźni	Miasto	Wieś
Chodzież	127	74	32	42	44	30
Czarnków	86	54	23	31	37	17
Piła	144	70	33	37	50	20
Wągrowiec	178	101	43	58	65	36
Złotów	77	57	29	28	38	19
RAZEM:	612	356	160	196	234	122

3. WYKSZTAŁCENIE I UMIEJĘTNOŚCI

Najliczniejszą grupę (52) 42,3% spośród tych, którzy jako sposób na odejście z grona zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy wybrali samozatrudnienie, stanowiły osoby z wykształceniem średnim technicznym. Wśród nich sporą grupę stanowiły osoby, które utraciły zatrudnienie nie z własnej winy, zaś ich przygotowanie zawodowe i doświadczenie pozwalało rokować, że pracując na własny rachunek odniosą sukces. Taką decyzję najczęściej podejmowali respondenci z wykształceniem ekonomicznym, mechaniki pojazdów samochodowych, kosmetycznym, dentystycznym, ogrodniczym, technologii drewna, fryzjerstwa, technologii żywności, elektroniki, informatyki.

Kolejną, najliczniejszą pod względem wykształcenia grupą osób, które zdecydowały się na samozatrudnienie, byli respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29) 23,6%. Najwięcej wśród nich było sprzedawców i mechaników samochodowych, stolarzy, kucharzy i rolników.

Ostrożnie decyzję o samozatrudnieniu podejmowali absolwenci wyższych uczelni, bo zaledwie co piąty ankietowany z kwalifikacjami wyższymi (25) 20,3% decydował się na taką formę zatrudnienia. Wśród nich najczęściej byli to politolodzy, absolwenci kierunku zarządzania i marketingu, fizykoterapii, informatyki. Powodem podejmowania decyzji o podjęciu działalności gospodarczej według ankietowanych była przede wszystkim dobra koniunktura na rynku (dotyczy to absolwentów fizjoterapii i informatyki), jak również ukończenie mało atrakcyjnych kierunków studiów, takich jak: zarządzanie i marketing, politologia. Według respondentów ukończenie ww. kierunków powodowało poszukiwania przez nich innej pracy, niż w wyuczonym zawodzie.

Najmniej liczną grupą osób, które zdecydowały się zorganizować własne miejsce pracy byli wcześniejsi bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnym (16), którzy stanowili 13,0% ankietowanych. Cechą charakteryzującą tych respondentów jest brak przygotowania zawodowego do wejścia na rynek pracy. Jednak te osoby posiadają inne istotne atuty, jak znajomość języków obcych, kreatywność, łatwość komunikowania się, umiejętności organizacyjne, umiejętność badania i prognozowania rynku, co sprzyja, nawet przy braku konkretnego zawodu, rozwijaniu własnego biznesu.

Zaledwie jedna osoba spośród ankietowanych ukończyła edukację w szkole podstawowej.

Poziom wykształcenia bezrobotnych, którzy podjęli własną działalność gospodarczą (w %)

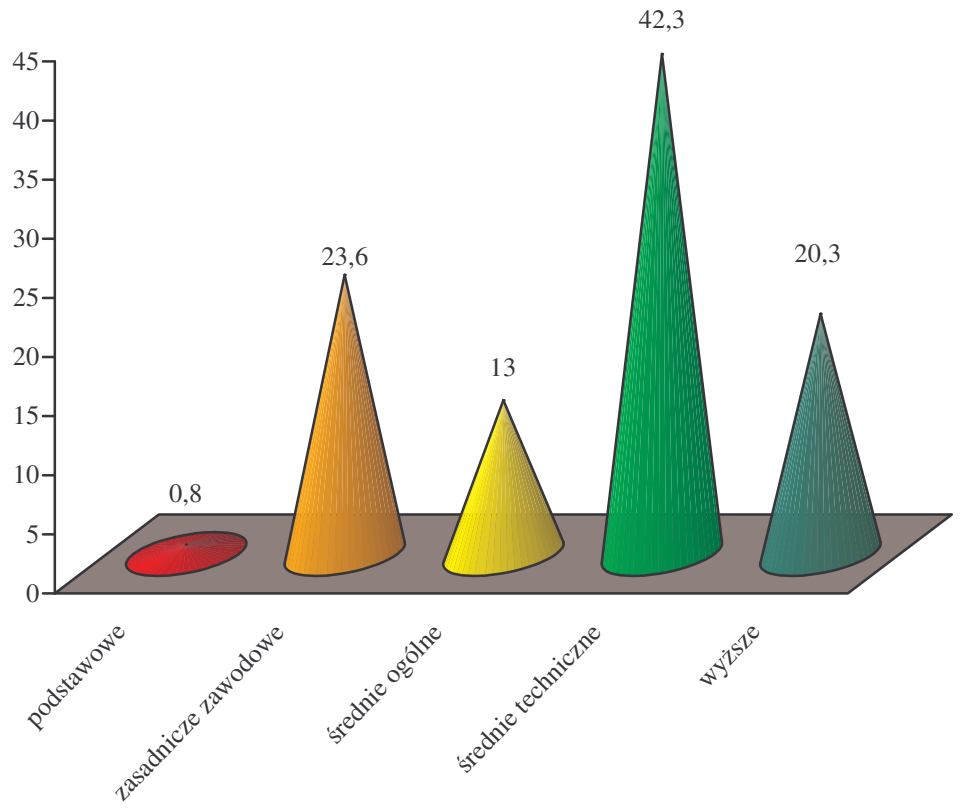

Analiza wcześniejszego statusu zawodowego osób objętych badaniem wskazuje, że na podjęcie własnej działalności gospodarczej decydują się głównie osoby wcześniej zatrudnione, co wynika z ich cech osobowych i odpowiednich predyspozycji.

104 respondentów, zanim zdecydowało się na samozatrudnienie, pracowało w 54 różnych zawodach. Wcześniej żadnej pracy nie świadczyło 12 osób, tj. 9,8%, 3 osoby nie udzieliły na ten temat odpowiedzi. Dla czterech była to pierwsza praca zawodowa po odbyciu stażu absolwenckiego. Najliczniej reprezentowany był wśród ankietowanych zawód sprzedawca (26) tj. 21,1%. Poza tym 5 osób pracowało jako fryzjerzy, 4 jako stolarze, po 3 było kierowców, krawcowych, pracowników ogólno – budowlanych, pracowników biurowych. Po 2 respondentów miało zawody: kosmetyczka, operator i kierowca wózków widłowych, masażysta, monter mechanik, pracownik fizyczny, referent, handlowiec, księgowy, rolnik, ogrodnik i informatyk. Inne zawody reprezentowane były w pojedynczych przypadkach. Wśród respondentów były także dwie osoby, które wcześniej zajmowały wysokie stanowiska kierownicze.

Respondenci wymienili poza wykształceniem 35 dodatkowych kwalifikacji, które posiadali. Najczęściej było to posiadanie prawa jazdy (31) 25,2% i znajomość obsługi komputera (10) 8,1%. Sześciu miało ukończony kurs kosmetyczny, pięciu znało w różnym stopniu język angielski, czterech obsługę wózków widłowych, trzech - obsługę kasy fiskalnej. Jako dodatkowe kwalifikacje respondenci wymienili również między innymi: ukończenie kursu ochrony osób i mienia, znajomość języka włoskiego, posiadanie dodatkowych uprawnień energetycznych, kurs z zakresu docieplen budynków, obsługi urządzeń biurowych, przedsiębiorczości, dekoracji stołów, pedagogiczny, eksploatacji urządzeń elektrycznych, bukieciarstwa, szycia. Dwóch respondentów za swoje dodatkowe kwalifikacje uznało długoletnie doświadczenie w pracy zawodowej oraz umiejętność dobrego komunikowania się.

Bardzo istotnym atutem, zwłaszcza w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej, są dodatkowe umiejętności, które mogą być wykorzystane w pracy. Jedna czwarta spośród ankietowanych (25) 20,3% nie udzieliła na ten temat odpowiedzi. Najwięcej osób (19) 15,5% wymieniło jako swoją dodatkową umiejętność - komunikatywność. Co dziesiąty (11) 8,9% zadeklarował znajomość obsługi komputera. Siedmiu badanych (5,7%) za swój atut uznało umiejętność prowadzenia negocjacji, pięciu (4,1%) uznało swoje doświadczenie, zaś czterech (3,3%) znajomość języka obcego. Poza wymienionymi cechami osobowymi, respondenci jako swój atut uznawali także umiejętności handlowe, prowadzenia księgowości, obsługę kasy fiskalnej, toczenia i spawania, kreatywność, uzdolnienia manualne, precyzyjność w działaniu, pewność siebie.

4. ASPEKTY DECYZJI O SAMOZATRUDNIENIU

Wyniki badań wskazują, że przy podejmowaniu decyzji o uruchomieniu własnej działalności gospodarczej, bezrobotni kierowali się różnymi motywami. Katalog przyczyn jest bardzo szeroki – badani wymienili ich 36. Największy odsetek wskazań (33) 26,8% dotyczy braku pracy i problemów ze znalezieniem stosownego zatrudnienia. 9 osób (7,3%) zdecydowało się na podjęcie własnej działalności gospodarczej kierując się chęcią sprawdzenia się w pracy na własny rachunek. Ośmioro ankietowanych (6,5%), podając przyczynę decyzji o samozatrudnieniu, wskazało na swoje wieloletnie doświadczenie zawodowe. Sześcioro (4,9%) chciało samodzielnie decydować o strategii rozwoju firmy. Tylu samo zainspirowała potrzeba samorealizacji. Inni pragnęli być niezależni w tym co chcieliby robić zawodowo. Trzech uznało, iż samozatrudnienie daje im możliwości osiągania

większych dochodów. Ponadto, jako przyczynę podjęcia decyzji o samozatrudnieniu respondenci wskazali na: sytuację rodzinną, wzrost zapotrzebowania społeczeństwa na usługi, możliwość połączenia pracy zawodowej ze sprawowaniem opieki nad małym dzieckiem, satysfakcję z prowadzenia własnej firmy, brak perspektyw na znalezienie zatrudnienia u innego pracodawcy, niedocenianie młodych ludzi przez pracodawców, niskie wynagrodzenie wypłacane pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę, elastyczny czas pracy, niechęć pracowania na wysoki standard życia pracodawcy, brak bieżących dochodów i środków do życia, chęć bycia szefem dla siebie samego, realizację marzeń o prowadzeniu własnej firmy, wykonywanie zadań zgodnie z uzyskanym wykształceniem, możliwość pozyskania różnego rodzaju dotacji i kredytów na korzystnych warunkach, likwidację dotychczasowego pracodawcy.

Nie wszyscy badani decyzję podjęcia działalności gospodarczej poprzedzili analizą rynku. 15 osób (12,2%) nie prowadziło w żaden sposób badań, ani szacunków powodzenia ich przedsięwzięcia, kierując się powiedzeniem, że „jakoś to będzie". Była to najbardziej ryzykowna decyzja.

16 respondentów 13,0% nie prowadziło wcześniej żadnych badań dotyczących szans powodzenia ich firmy, natomiast 7 osób (5,7%) nie udzieliło na to pytanie żadnej odpowiedzi.

Ostrożność w podjęciu decyzji o samozatrudnieniu, wyrażoną w postaci analizy szans powodzenia przedsięwzięcia, wykazał prawie co trzeci ankietowany (38) 39,0%.

Biznesplan dla własnych potrzeb stworzyło sobie przed decyzją o samozatrudnieniu siedmiu ankietowanych, tj. 5,7%. Tylu samo respondentów rozmawiało wcześniej z innymi działającymi w tej samej branży. Sześcioro ankietowanych za klucz do podjęcia decyzji o samozatrudnieniu uznało brak konkurencji w branży, w której zamierzają podjąć działalność.

Poza tym respondenci szanse powodzenia decyzji o samozatrudnieniu uzasadniali następująco: wykonanie partii produktów i bezproblemowa ich sprzedaż, trwanie w przekonaniu, że „musi się udać", chęć prowadzenia działalności w branży, w której powiodło się innym członkom rodziny, nawiązanie odpowiednich kontaktów wcześniej, jeszcze podczas trwania zatrudnienia na podstawie stosunku pracy i wykorzystanie ich w dalszej działalności, pracując już we własnej firmie, namowy rodziny, optymistyczne prognozy co do szans powodzenia przedsięwzięcia, wynikające z przeprowadzonych symulacji, przejęcie firmy od rodziców.

Z zebranego materiału wynika, iż nie podejmowano decyzji żywiołowo.

5. CZAS I POPULARNE BRANŻE

W badaniu respondentów na własny rachunek pracowało 90 (73,2%) osób. W czasie trwania badania prowadzili oni działalność krócej niż jeden rok, natomiast docelowo podjęli samozatrudnienie zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Co czwarty (29) 23,6% prowadził własną działalność gospodarczą dłużej niż rok, ale krócej niż dwa lata. Tylko 4 ankietowanych (3,2%) czyniło to dłużej niż dwa lata i krócej niż 5 lat. Żaden z respondentów nie prowadził własnej działalności dłużej niż pięć lat.

Okres prowadzenia działalności gospodarczej przez respondentów (w %)

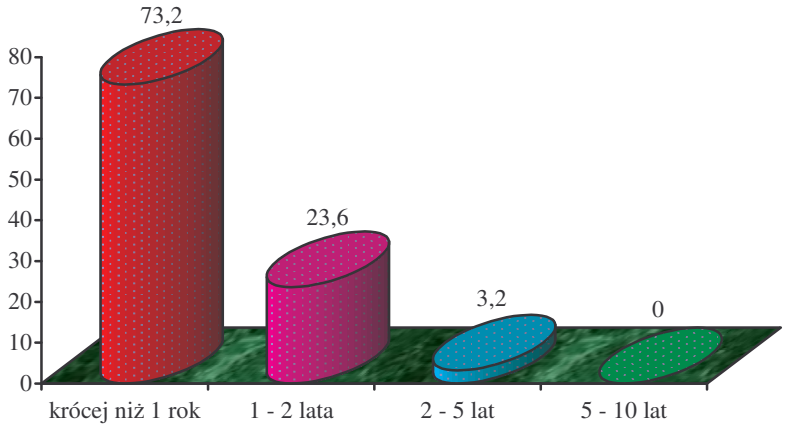

Struktura rodzajów działalności gospodarczych podejmowanych przez respondentów według danych otrzymanych z powiatowych urzędów pracy w poszczególnych subregionach województwa Wielkopolskiego.

lp.	Wyszczególnienie	Ogółem	w tym w subregionie:				
			kaliskim	konińskim	leszczyńskim	pilskim	poznańskim
	liczba respondentów:	**123**	**28**	**15**	**20**	**20**	**40**
1.	działalność produkcyjna	3	0	2	0	1	0
2.	działalność handlowo-usługowa	99	21	11	19	15	33
3.	działalność transportowa i telekomunikacyjna	2	0	1	0	0	1
4.	działalność edukacyjna	1	1	0	0	0	0
5.	usługi finansowe	4	0	0	0	1	3
6.	usługi prawne	2	0	0	0	2	0
7.	inne rodzaje działalności gospodarczej w tym:						
7a.	budowlana	10	5	1	1	1	2
7b.	ogrodnicza	2	1	0	0	0	1

Największa ilość respondentów, tj. 99 (80,5%) podjęła działalność handlowo-usługową. Największe zainteresowanie tym rodzajem działalności wykazał subregion poznański (33) 26,8%. Do najpopularniejszych branż, na które zdecydowali się ankietowani należało prowadzenie: salonu kosmetycznego, sklepu, salonu fryzjerskiego, handlu odzieżą używaną, kwiaciarni, zakładu protetyki, gastronomii, działalności w branży motoryzacyjnej, odzieżowej, prowadzenia solarium oraz zakładu stolarskiego. Ponadto 10 (8,1%) ankietowanych podjęło zatrudnienie w branży budowlanej. Pozostali zajęli się usługami finansowymi (4), działalnością produkcyjną (3), po 2 osoby działalnością transportową i telekomunikacyjną, usługami prawnymi oraz ogrodnictwem. 1 osoba ankietowana podjęła działalność edukacyjną. Ponadto w ramach poszczególnych działalności badani zajęli się rękodzielnictwem, sprzątaniem, oprawą obrazów, rehabilitacją, wypożyczaniem filmów,

prowadzeniem salonu odnowy biologicznej, handlem telefonami komórkowymi i akcesoriami, malowaniem artystycznym na szkle, cateringiem, krawiectwem, szkoleniem kierowców, mechaniką pojazdową, instalatorstwem wodno – kanalizacyjnym, reklamą, myciem samochodów.

Łącznie respondenci wymienili 48 dziedzin w których rozpoczęli własną działalność gospodarczą.

Zjawiskiem zgodnym z aktualnymi trendami występującymi w gospodarkach krajów wysoko rozwiniętych jest fakt, iż coraz więcej osób rozpoczynających własną działalność gospodarczą prowadzi ją w dziale usług świadczonych dla ludności. Pewna ich część podejmuje się produkcji, natomiast nikt z respondentów nie podjął się działalności rolniczej.

Tylko dwóch respondentów nie potrafiło określić przyczyny, która zadecydowała o wyborze przez nich branży prowadzenia działalności gospodarczej. W pozostałych przypadkach najczęściej o tym decydowało zdobyte doświadczenie w poprzednim miejscu pracy (21) 17,1%, uzyskane wykształcenie (18) 14,6%, brak konkurencji na rynku (18) 14,6% oraz zainteresowania (15) 12,2%. Ważną była też znajomość branży, która w 8 przypadkach 6,5% zadecydowała o wyborze dziedziny prowadzenia działalności gospodarczej, posiadane umiejętności (7) 5,7%. Wcześniejsze rozeznanie popytu przeprowadziło 9 respondentów 7,3%.

Jako inne przyczyny wyboru branży podawano dotychczasowe kontakty z kontrahentami, tradycje rodzinne, możliwości finansowe, lokalizację, podpatrywanie członków rodziny prowadzących własny biznes, chęć spełnienia marzeń, popularność branży, odziedziczenie zakładu po rodzicach, analiza szans powodzenia przedsięwzięcia, dobre rozpoznanie konkurencji.

6. POMOC FINANSOWA

123 ankietowanych wspomagało się pomocą finansową w postaci środków uzyskanych z powiatowych urzędów pracy, z czego 98 (79,7%) nie dysponowało żadnymi własnymi środkami finansowymi.

Na temat atrakcyjności uzyskanej pomocy finansowej zdania respondentów były podzielone. Za największy atut tej pomocy uznano fakt, że przy spełnieniu określonych warunków udzielana przez powiatowe urzędy pracy pomoc finansowa jest bezzwrotna.

W 18 przypadkach respondenci uznali, że wysokość udzielanej pomocy finansowej jest wystarczająca na zakup sprzętu i wyposażenia firmy i jest dużym wsparciem dla rozpoczynających działalność, przyczyniając się do rozwoju firmy. Pozytywnie wypowiadali się zwłaszcza respondenci w młodym wieku, którym dano w ten sposób szanse. To te właśnie środki finansowe zadecydowały w kilku przypadkach o podjęciu decyzji o samozatrudnieniu i stały się impulsem do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej. Ocena atrakcyjności tego wsparcia jest jednak zróżnicowana, a niekiedy i przeciwstawna. Jedni bowiem spośród ankietowanych uznali kwotę wsparcia finansowego za atrakcyjną, zaś inni za nie wystarczającą.

Wśród ankietowanych były także osoby niezadowolone w pełni z udzielonej im pomocy finansowej. Wskazywali oni na konieczność szybkiego spożytkowania otrzymanych pieniędzy, na nierówne traktowanie ubiegających się o pomoc finansową w poszczególnych powiatowych urzędach pracy, co polegało na tym, że w jednych wspierano ubiegających się o taką pomoc kwotą 5 tys. zł., zaś w innych 11,5 tys. zł. Ponadto niektórzy uznali, że nawet kwota 11500 jest zbyt niska w stosunku do oczekiwań ubiegających się o taką pomoc.*

W 103 przypadkach wnioski o udzielenie środków finansowych przygotowywane były samodzielnie przez respondentów. Pozostałe 20 osób skorzystało przy ich wypełnianiu z pomocy innych osób. W 8 przypadkach byli to członkowie rodziny, zaś w pozostałych (12) byli to urzędnicy pracujący w banku, powiatowym urzędzie pracy, księgowi zatrudnieni w innych instytucjach.

Podzielone są opinie respondentów odnośnie oceny procedury związanej z uzyskaniem środków finansowych na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Spośród ankietowanych 67 (54,5%) procedurę uznało za łatwą, mając jedynie zastrzeżenia dotyczące okresu oczekiwania na środki finansowe. Wypełniając wnioski spotkali się z pomocą pracowników powiatowych urzędów pracy, zaś same procedury, związane z ubieganiem się o środki nie były szczególnie trudne, pozbawione biurokracji i przy sporządzonym dobrze biznesplanie nie było szczególnych problemów z prawidłowym ich sporządzeniem.

---

* wysokość udzielonej dotacji jest uzależniona od decyzji starosty (podst. prawna: art.46, pkt 1, ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Dz. U. Nr 99, poz. 1001 ze zm. oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21listopada 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu dokonywania refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz form zabezpieczenia zwrotu otrzymanych kosztów Dz. U. Nr 236, poz. 2002).

Pozostali (56) 45,5% wnosili uwagi do procedury ubiegania się o środki finansowe z powiatowych urzędów pracy. Ich zastrzeżenia budziła konieczność wielokrotnego chodzenia do urzędu pracy, uzależnienie uzyskania pomocy finansowej oraz jej wysokości od posiadanych przez PUP środków, rozbudowana biurokracja, skomplikowana procedura ubiegania się o środki, używanie w dokumentach pojęć niezrozumiałych dla zwykłych ludzi oraz konieczność pozyskania poręczycieli i kilkumiesięcznego oczekiwania na wiadomość o przyznaniu środków finansowych, bądź nie.

7. PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE

Rozpoczynając własną działalność gospodarczą respondenci mieli spore zaufanie do swoich kwalifikacji i umiejętności. Niemal połowa z nich (57) 46,3% nie skorzystała z żadnej formy szkoleń adresowanych do osób prowadzących działalność gospodarczą, bądź zamierzających ją podjąć. Pozostali ankietowani (66) 53,7% uznali takie szkolenia za przydatne i wzięli w nich udział. 58 spośród nich skorzystało ze szkoleń na temat przedsiębiorczości zorganizowanych przez powiatowe urzędy pracy. Pozostali (8), w pojedynczych przypadkach wzięli udział w kursach i szkoleniach organizowanych przez Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, Bank, Centrum Wspierania Przedsiębiorczości. W jednym przypadku osoba ankietowana przyznała, iż we własnym zakresie zdobywała wiedzę w ramach samokształcenia z zakresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej, w tym zarządzania małą firmą, podstaw marketingu, prowadzenia księgowości, prawa pracy, przepisów związanych z ubezpieczeniem społecznym.

8. SUKCESY I NIEPOWODZENIA

Minęło wystarczająco czasu, aby można było dokonać samooceny dotyczącej słuszności podjęcia decyzji o samozatrudnieniu. Analizując udzielone przez respondentów odpowiedzi trzeba przyznać, iż aż 112 spośród nich 91,1% uznało, że prowadzona przez nich firma rozwija się. Zaledwie dwóch 1,6% odnotowało zmniejszenie obrotów swojej firmy w stosunku do okresu, kiedy rozpoczynali swoją działalność. Pozostali (9) 7,3% uznali, że ich przedsięwzięcie jest w okresie stagnacji.

Ocena aktualnej kondycji firmy według respondentów (w %)

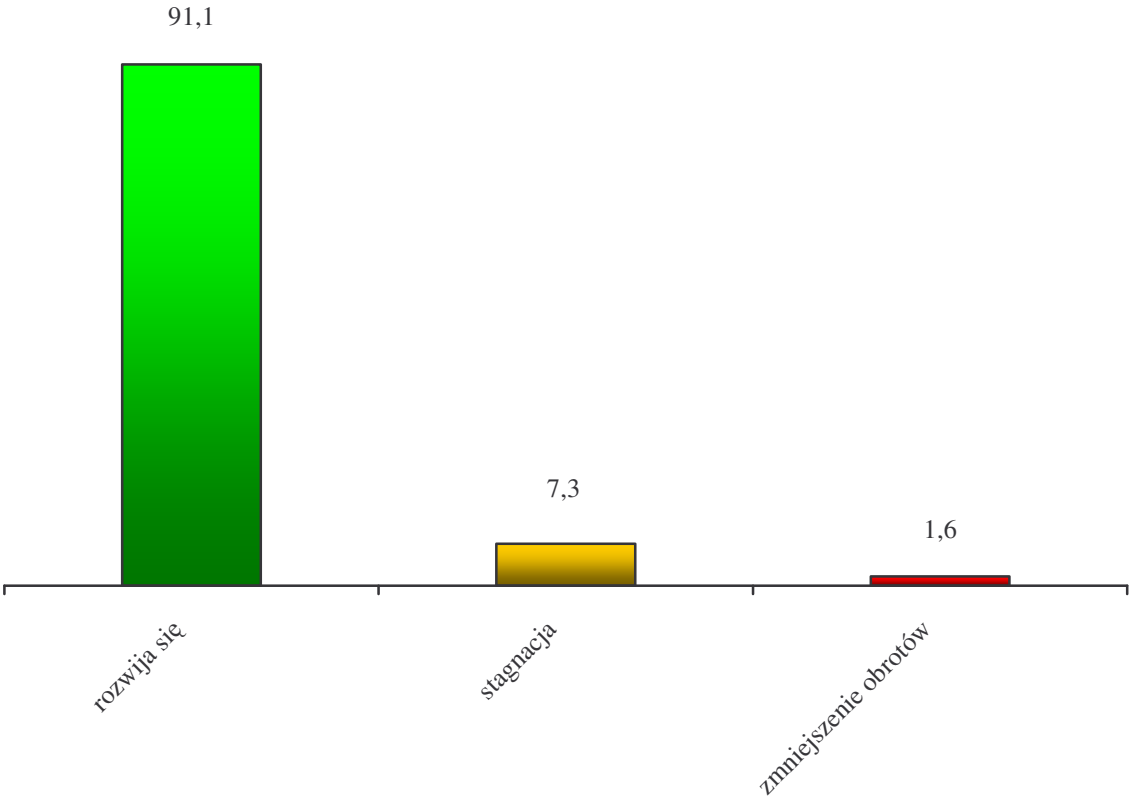

Decydując się na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej respondenci brali pod uwagę zarówno możliwość niepowodzenia w realizacji swoich planów jak i rozważali spodziewane sukcesy związane z samozatrudnieniem. Zapytani o to w ankiecie, z perspektywy czasu różnie oceniali te aspekty swojej działalności.

Po stronie sukcesów najczęściej wymieniali rozwijanie się ich firmy oraz pozyskiwanie nowych klientów (11osób) 8,9%. Po siedmiu respondentów 5,7% za swój największy sukces w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej uznało uzyskanie niezależności finansowej oraz uznanie klientów. Dla sześciorga 4,9% najważniejszym było uzyskiwanie stałych i wysokich dochodów. Za sukces cztery osoby (3,2%) uznały fakt, że mogły dać zatrudnienie innym. Tyle samo miało satysfakcję, iż sami mają teraz zatrudnienie. Poza tym po stronie sukcesów wymieniano takie aspekty jak: zbyt na wytwarzane wyroby, pozyskiwanie nowych kontrahentów oraz rozwijanie współpracy z dotychczasowymi, możliwość zakupu nowoczesnych maszyn i urządzeń, samorealizowanie się i osiągnięcie celu zakładanego w chwili uruchamiania własnej firmy, samodzielność w działaniu, wykonywanie prac zgodnie ze swoimi zainteresowaniami, zakup samochodu dostawczego, „bycie szefem

dla samego siebie", polepszenie swojego statusu i osiągnięcie niezależności finansowej, możliwość samodzielnego utrzymania rodziny, tworzenie nowych miejsc pracy dla innych, spłacenie zaciągniętych kredytów, podołanie nowemu wyzwaniu, szacunek innych osób i wreszcie … spełnienie swoich marzeń.

Istotnym jest fakt, że aż 97 respondentów 78,9% do tej pory nie doświadczyło żadnej porażki w związku z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Zaledwie w pojedynczych przypadkach dostrzegli oni pewne niepowodzenia z tym związane. Wśród nich wymienili miedzy innymi: trudności w dotarciu do klientów ze swoimi produktami i usługami, co może wynikać z faktu, że ich działalność nie jest związana z wyrobami pierwszej potrzeby (oprawa obrazów), nieuczciwość kontrahentów oraz niedotrzymywanie przez nich terminów wpłaty należności, duże koszty adaptacji pomieszczeń, zakup towaru który okazał się niepełnowartościowy, wynajęcie pomieszczeń za które czynsz przekraczał możliwości finansowe przedsiębiorcy, duża konkurencja na rynku, brak środków finansowych na koszty związane z zatrudnianiem pracowników, ponoszenie kosztów związanych z koniecznością ponoszenia opłat za prowadzenie księgowości, „nie trafienie" z wyrobami i usługami w potrzeby klientów a także inne, tzw. drobne codzienne niepowodzenia zniechęcające do dalszego działania.

Zapewne niektóre z wymienionych porażek można było ograniczyć w ich negatywnych skutkach dla przedsiębiorców, gdyby ci lepiej rozeznali wcześniej rynek i swoje szanse na powodzenie swojej przedsiębiorczości, a także lepiej byliby przygotowani merytorycznie do jej prowadzenia i konkurencyjności rynku, nie działając według zasady „jakoś to będzie".

Badani, niezależnie od odnoszonych sukcesów i dotykających ich porażek, dostrzegają czyhające na nich zagrożenia. Wśród nich kluczowe miejsce zajmuje konkurencja. Na nią zwróciło uwagę 31 badanych 25,2%. Obawiają się także, czy zdołają udźwignąć wysokie koszty związane z zatrudnianiem pracowników, w których największy swój udział mają opłaty składek na ubezpieczenie społeczne. Generalnie obawiają się różnego rodzaju rosnących sukcesywnie kosztów jakie ponoszą, a zwłaszcza tych związanych z wynajmowaniem pomieszczeń. Poza tym wśród zagrożeń wymienili między innymi: ryzyko utraty zdrowia, ryzyko bankructwa, niesprzyjające warunki atmosferyczne, brak środków finansowych na rozwój firmy i wzrost jej konkurencyjności na rynku, upadek kontrahentów, konieczność kupowania nowych i coraz droższych urządzeń, nierzetelność kontrahentów w płaceniu należności za wykonane im usługi i produkty, „zalewanie" polskiego rynku tanimi i niekonkurencyjnymi pod względem jakości wyrobami z Chin, sezonowość na oferowane

produkty i usługi, utrata płynności finansowej, rosnące koszty produkcji, brak środków finansowych na zabezpieczenie posiadanego potencjału produkcyjnego przed włamaniem i kradzieżą.

9. STWORZENIE SZANSY DLA INNYCH

Wcześniejsi bezrobotni, decydując się na podjęcie własnej działalności gospodarczej, w wielu przypadkach z niepokojem podejmowali tę decyzję. Obawiali się czy zdołają udźwignąć ciężar wszelkich obowiązków administracyjnych oraz czy oprą się konkurencji na rynku. Przede wszystkim myśleli o tym, żeby zorganizować zatrudnienie dla samych siebie i w bardzo nielicznych przypadkach rozważali sytuację, że staną się pracodawcami dla innych.

Większość ankietowanych 78,9% (97) deklarowało, że nie zatrudnia nikogo i samodzielnie prowadzi firmę. 21,1% (26) badanych zdecydowało się na zatrudnienie innych osób w swojej firmie, tworząc tym samym miejsca pracy.
Spośród nich czternastu zatrudnia jednego pracownika, czterech dwie osoby, trzech – trzech pracowników, jeden pięciu pracowników. Jedna z objętych badaniem osób daje zatrudnienie na podstawie umowy cywilno – prawnej, zatrudniając w okresach lepszej koniunktury dla firmy jedną osobę. Zatrudnienie to ma charakter nieregularny. Ponadto jedna z osób posiłkuje się czterema praktykantami. Dwóch respondentów nie określiło ilu zatrudnia pracowników.

Spośród przedsiębiorców zatrudniających inne osoby 8 ankietowanych w okresie minionego roku nie zmieniło liczby zatrudnionych. Pozostali spośród zatrudniających zwiększyli liczbę miejsc pracy, co potwierdza słuszność podjęcia przez nich decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. Dzięki temu nie tylko im samym powodzi się lepiej, ale dają także szansę zarabiania pieniędzy innym osobom, które tak jak oni byli wcześniej bezrobotnymi. Dotyczyło to 13 osób zatrudnionych przez respondentów. Cztery osoby, które zostały zatrudnione przez ankietowanych, nie były wcześniej w rejestrze osób bezrobotnych.

Ankietowani wykazali, że 6 osób otrzymało zatrudnienie na warunkach subsydiowanego przez powiatowe urzędy pracy zatrudnienia. Pozostali (11) otrzymali pracę na normalnych warunkach polegających na tym, że pracodawca poniósł wszystkie koszty związane z ich zatrudnieniem.

W zdecydowanej większości osoby zatrudniane są w pełnym wymiarze czasu pracy (14). Tylko jedna otrzymała zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy, tj. na ½ etatu, natomiast z dwoma zawarto umowę cywilno – prawną. W tych dwóch ostatnich przypadkach, tj. praca w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz na podstawie umowy cywilno – prawnej, przyczyną zatrudnienia w tej formie była specyfika pracy (sprzątanie), brak dostatecznych środków na koszty związane z zatrudnieniem oraz zbyt wysokie, zdaniem respondentów, składki na ubezpieczenie społeczne.

10. SPOJRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ

Jak już wspomniano w poprzednich rozdziałach, bezrobotni, którzy podjęli decyzję o samozatrudnieniu, w większości są z niej zadowoleni. Pozwala im to na samorealizowanie się, rozwijanie, zdobywanie wiedzy, nawiązywanie nowych kontaktów, a przede wszystkim przyniosło im niezależność finansową. Dlatego z nadziejami patrzą w przyszłość, skupiając działania na dalszym rozwoju swoich firm.

Ankietowani zapytani o to, jak widzą swoją przyszłość za rok, w zdecydowanej większości mówią o tym z optymizmem. 44 respondentów, tj.35,8% postawiło na dalszy rozwój firmy. Niemal co piąty chciałby zwiększyć dotychczasowe zatrudnienie. Wyrażają przekonanie, że uda im się utrzymać na rynku i swoją działalność gospodarczą będą kontynuować, a nawet poszerzą jej zakres. Myślą też o inwestowaniu w postaci np. zakupu nowych maszyn, urządzeń, pomieszczeń, środków transportu, wprowadzenia nowych technologii i organizacji pracy. Wierzą w pozyskanie nowych kontrahentów, że rynek bardziej doceni to co robią, a nade wszystko, że zachowają ustabilizowaną pozycję na rynku, gwarantującą im zatrudnienie i życie na dobrym poziomie.

Nieco więcej trudności respondenci mieli z udzieleniem odpowiedzi na pytanie o wieloletnią perspektywę ich działalności, tj. za pięć i dziesięć lat. W obu przypadkach co trzecia osoba nie potrafiła sprecyzować na ten temat odpowiedzi, wpisując w stosowną rubrykę w ankiecie „*nie wiem*”, bądź pozostawiając rubrykę nie wypełnioną. Dwudziestu ankietowanych napisało, iż nie potrafi określić przyszłości swojej firmy w tak dalekiej dla nich perspektywie. Odpowiedzi respondentów dotyczące przyszłości ich firm były bardzo zróżnicowane i jedynie co do zatrudnienia w niemal co piątym przypadku odpowiedź była zgodna, mianowicie respondenci stwierdzili, iż zamierzają zwiększyć zatrudnienie. To potwierdza, że decyzja o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej przez nich była

słuszna i z sukcesem ją rozwijają. Ankietowani z optymizmem patrzą w przyszłość, choć i nie brakuje obaw dotyczących niestabilności polskich przepisów prawnych.

11. CZY SAMOZATRUDNIENIE WARTO POLECIĆ INNYM ?

„Samozatrudnienie wymaga ogromnych nakładów finansowych", *„Konkurencja przeszkadza w prowadzeniu działalności", „Samozatrudnienie przerasta możliwości i jest bardzo skomplikowane dla osób mało energicznych i niekreatywnych", „Niesie za sobą duże ryzyko finansowe", „Jest dużym wyzwaniem i wymaga ogromnej pracy i poświęceń, często kosztem rodziny"* – są to odpowiedzi osób na przytoczone w tytule rozdziału pytanie, które nie zachęcałyby swoich znajomych do podjęcia decyzji o samozatrudnieniu. Było ich (8) 6,5%.

Przeważająca liczba respondentów (115) 93,5% pozytywnie odnosi się do samozatrudnienia. Zdecydowanie zachęcają innych do rozpoczęcia działalności na własny rachunek. W różnoraki sposób starają się uzasadnić tę opinię. Najczęściej wymienianym argumentem (15 wskazań) było osiągnięcie niezależności w pracy i dostatku finansowego. Samozatrudnienie daje satysfakcje (8 odpowiedzi) i duże szanse rozwoju (6 osób). Jest to dobry sposób na pracę (5), weryfikację swoich umiejętności i uzdolnień (5), a także na spełnienie marzeń (5), daje możliwość decydowania o sobie (3), wyzwala dużą motywację do pracy w obliczu nowych wyzwań (3), przynosi satysfakcjonujące, niczym nie ograniczone dochody (3) oraz stwarza perspektywy na życie na wyższym od przeciętnego poziomie (3).

W wyrażonych opiniach, poza podanymi wcześniej, respondenci zwrócili ponadto uwagę, przy podjęciu decyzji o samozatrudnieniu, na możliwość korzystania z pomocy z powiatowych urzędów pracy, wykonywania tego co się lubi, stworzone warunki w postaci różnego rodzaju ulg dla rozpoczynających działalność gospodarczą, samodzielność w podejmowaniu decyzji, doskonalenie i poszerzanie swoich umiejętności, komfort psychiczny, zastrzegając przy tym z dużym naciskiem, że aby rozpocząć i kontynuować z sukcesem własną działalność gospodarczą najpierw *„trzeba mieć dobry pomysł i liczyć przede wszystkim na siebie"*.

WNIOSKI

1. Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można wyciągnąć wniosek, iż im krócej osoba ankietowana była w rejestrze osób bezrobotnych, tym odważniej podejmowała decyzję o samozatrudnieniu. Respondenci długotrwale bezrobotni wykazywali więcej obaw o powodzenie takiego przedsięwzięcia, dostrzegali wiele zagrożeń związanych z samozatrudnieniem i w nielicznych tylko przypadkach decydowali się na taki sposób zarabiania pieniędzy.
2. Ankietowani chętnie podejmowali decyzje o rozpoczęciu działalności gospodarczej w sferze usług, tam upatrując największych szans na swój sukces gospodarczy. Jest to zgodne z aktualnymi tendencjami w wysokorozwiniętych gospodarczo krajach.
3. Bardzo często proces samozatrudnienia jest wymuszony przez warunki ekonomiczne i społeczne.
4. Podjęcie decyzji wiąże się z koniecznością stawienia czoła licznym barierom formalno -prawnym oraz ekonomicznym. Niedogodność stanowi też długi czas oczekiwania na jakiekolwiek decyzje oraz konieczność wypełnienia dokumentów pisanych językiem urzędowym, który często jest niezrozumiały przez bezrobotnych, których znaczna część posiada wykształcenie średnie i niższe. W celu ułatwienia dostępu do środków finansowych na podjęcie własnej działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne niezbędne jest:
   - udzielanie kompleksowej pomocy w wypełnianiu niezbędnych formularzy i dokumentów przez pracowników powiatowych urzędów pracy poprzez organizowanie dla zainteresowanych spotkań informacyjnych dotyczących wypełniania ww. dokumentów,
   - nawiązanie szerszej współpracy między pup a gminnymi centrami informacji poprzez szkolenia pracowników GCI z zakresu udzielania pomocy i wyjaśnień przy wypełnianiu dokumentów i formularzy przez osoby bezrobotne zainteresowane podjęciem działalności gospodarczej oraz informowanie przez pup osób zainteresowanych o możliwości skorzystania z pomocy pracowników gminnych centrów informacji przy wypełnianiu ww. dokumentów.
5. Duża konkurencyjność na rynku towarów i usług, zubożenie społeczeństwa – to pierwsze poważne trudności, na które napotyka świeżo upieczony przedsiębiorca.
6. Przed rozpoczęciem działalności na własny rachunek warto pozytywnie nastawić się do tworzonego biznesu. Otwartość na zmiany w dużej mierze gwarantuje sukces.

7. Samozatrudnienie łączy się z ponoszeniem ryzyka podejmowanego przedsięwzięcia, a więc z możliwością jej niepowodzenia.
8. Samozatrudnieni muszą liczyć się z pełną odpowiedzialnością za wykonanie zobowiązań związanych z prowadzoną działalnością, zarówno tych o charakterze cywilnoprawnym (umowy), jak i publicznoprawnym (podatki, ubezpieczenia społeczne i zdrowotne).

   Szczególnie osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, a taką formę wybiera najwięcej decydujących się na samozatrudnienie, musi pamiętać, że ponosi odpowiedzialność całym swoim majątkiem, w tym objętym wspólnością ustawową małżeńską.
9. Osoba prowadząca działalność gospodarczą ma możliwość odliczania od przychodów wszystkich wydatków, które choćby pośrednio związane są z wykonywaną pracą. Są to nie tylko koszty narzędzi czy ubrania roboczego, ale także np. zakupu komputera itp.

   Dodatkowo jeżeli przedsiębiorca jest płatnikiem podatku VAT to może rozliczać ten podatek w urzędzie skarbowym, co w praktyce oznacza, że zakupy będące kosztem działalności gospodarczej zmniejszają kwotę VAT-u. W ocenie samych zainteresowanych największym minusem samozatrudnienia są wysokie składki ZUS.
10. Znaczącym minusem samozatrudnienia jest ryzyko gospodarcze. Dotyczy to nie tylko firm konkurencyjnych, ale także łatwości zerwania kontraktów pomiędzy zleceniodawcą a samozatrudnionym.
11. Kosztowne i uciążliwe jest dla wielu samozatrunionych prowadzenie rozliczeń księgowych. Proste rozwiązania, takie jak zatrudnienie księgowego czy zlecenie prowadzenia ksiąg do biura rachunkowego sporo kosztują, z kolei samodzielne prowadzenie księgowości wymaga znajomości przepisów, staranności i czasu.
12. We własnej działalności gospodarczej minusem jest jeszcze potrzeba ciągłego dokonywania wydatków związanych z doskonaleniem zawodowym oraz z ulepszaniem warsztatu pracy. Samozatrudniony powinien tego typu wydatki uwzględnić w swoim budżecie.

PODSUMOWANIE

Samozatrudnienie jest postrzegane jako forma aktywnej walki z bezrobociem, jako przejaw aktywności ekonomicznej społeczeństwa. Istnieją jednak realne zagrożenia, które hamują szybki rozwój tego typu działalności. Wśród negatywnych stron można wymienić pewną niestabilność finansową, wynikającą ze specyfiki prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek, konieczność dużego zaangażowania oraz wymóg spełnienia wielu nakazów formalno-prawnych. Pomimo tego wiele osób decyduje się na rozpoczęcie działalności na własny rachunek, widząc w tym szansę wyższych dochodów oraz spełnienia własnych, często ambitnych planów zawodowych.

Działalność na własny rachunek mogą rozpocząć wszyscy, nie ma bowiem konkretnych przeciwwskazań. Atutem są tutaj kwalifikacje, posiadana wiedza o mechanizmach funkcjonowania rynku, cechy osobowościowe, takie jak: zaradność, odporność na stres, skłonność do podejmowania wyzwań oraz ryzyka.

Skutecznie utrudnić proces samozatrudnienia może brak kapitału, zbyt małe możliwości zewnętrznego zasilania finansowego, mające swe źródło w ciągle drogim kredycie i w wysokich gwarancjach jego zabezpieczenia oraz brak doświadczenia. To drugie cechuje bardziej ludzi młodych, którzy wkraczają dopiero na drogę kariery zawodowej. Nie faworyzuje aktywnych zachowań na rynku pracy również polityka podatkowa.

Respondenci w większości są zadowoleni z podjętej decyzji i z satysfakcją wypowiadali się o samozatrudnieniu. Mówili między innymi, że wreszcie zajmują się tym, co naprawdę lubią, w dodatku mają satysfakcję, że wszystko osiągnęli dzięki własnej pracy. Ale ciągle muszą się szkolić, bo konkurencja na rynku jest bardzo duża. Mimo to polecają tę formę zatrudnienia wszystkim, którzy są samodzielni, nie boją się trudnych początków i są fachowcami w swojej dziedzinie.

Polaków, prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą w kraju, jest półtora miliona. Taka skala samozatrudnienia jest jednak wyrazem nie tylko pozytywnych trendów w gospodarce, ale również przejawem patologii, gdyż duża część osób została zmuszona przez pracodawców do zarejestrowania działalności gospodarczej, którzy w ten sposób ograniczają swoje koszty pracy.

Większość osób pracujących na własny rachunek, chwali sobie tę formę zatrudnienia, ponieważ daje ona możliwość realizowania zleceń dla różnych podmiotów gospodarczych i swobodę w dysponowaniu własnym czasem.

Załącznik – wzór ankiety

SAMOZATRUDNIENIE

WŚRÓD BEZROBOTNYCH W WIELKOPOLSCE

W O J E W Ó D Z K I U R Z Ą D P R A C Y W P O Z N A N I U

BADANIE ANKIETOWE

Szanowni Państwo,
celem niniejszego badania jest poszerzenie wiedzy na temat samozatrudnienia wśród bezrobotnych oraz poznanie na jakich zasadach i w jakich dziedzinach podejmują własną działalność gospodarczą. Wyrażamy przekonanie, że Państwa udział w badaniu zachęci innych do podjęcia samozatrudnienia.

(właściwą odpowiedź zaznacz skreślając odpowiedni kwadrat)

WZÓR

1. Płeć
- ❑ kobieta
- ❑ mężczyzna

2. Wiek
❑ 18 - 25 lat ❑ 26 – 30 lat ❑ 31 – 40 lat ❑ 41 – 50 lat ❑ 51 – 60 lat

3. Miejsce stałego zamieszkania
- ❑ wieś
- ❑ miasto

4. Jak długo pozostawał/a Pan/i bez pracy przed podjęciem samozatrudnienia:

- ❑ miej niż 6 miesięcy
- ❑ 6 - 12 miesięcy
- ❑ powyżej 12 miesięcy
- ❑ powyżej 24 miesięcy

5. Posiadane ukończone wykształcenie:

❑ podstawowe ❑ zasadnicze zawodowe (jakie?) ……..……..……

❑ średnie ogólne

❑ średnie techniczne (jaki kierunek?)
……..……..……...……...
❑ wyższe (jaki kierunek ?)
……..……..……

6. Jaką pracę ostatnio Pan/i wykonywał/a?

7. **Jakie posiada Pan/i dodatkowe kwalifikacje?** (proszę wymienić):

8. **Jakie posiada Pan/i dodatkowe umiejętności, które wykorzystuje Pan/i, prowadząc własną działalność gospodarczą ?**(proszę wymienić):

9. **Co zadecydowało o podjęciu przez Pana/ą decyzji o samozatrudnieniu?**

10. **Czy przed podjęciem własnej działalności gospodarczej przeprowadził/a Pan/i badania i szacował/a szanse powodzenia swojego przedsięwzięcia, czy też postępował/a Pan/i według zasady „*jakoś to będzie*”? Jeżeli były to badania, to na czym polegały, kto je pomógł przeprowadzić i ocenić ich wyniki?**

11. **Jak długo prowadzi Pan/i własną działalność gospodarczą?**

krócej niż 1 rok 1 - 2 lata 2 - 5 lat 5-10 lat

12. **W jakiej branży prowadzi Pan/i działalność gospodarczą?**

13. **Co zadecydowało o wyborze branży?**

14. **Czy rozpoczynając własną działalność gospodarczą wykorzystał/a Pan/i wyłącznie własne środki finansowe, czy korzystał/a Pan/i z jakiejś formy pomocy?**

□ własne środki □ pomoc finansowa

15. **Jeżeli korzystał/a Pan/i z pomocy finansowej, to kto i w jakiej formie jej Panu/i udzielił ?**

16. **Czy warunki, na jakich udzielono Panu/i pomocy finansowej uważa Pan/i za atrakcyjne?** (odpowiedź proszę uzasadnić):

17. **Czy wniosek o udzielenie środków finansowych przygotował/a Pan/i sam/a czy też ktoś Panu/i w tym pomagał?**

□ sam/a □ korzystałem/am z pomocy (kogo?)
……..

18. **Czy procedura uzyskania środków finansowych na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej jest łatwa i krótkotrwała, czy też jest odwrotnie?** (odpowiedź proszę uzasadnić)

19. **Czy w związku z podjęciem samozatrudnienia odbył/a Pan/i jakieś szkolenie specjalistyczne?**

□ NIE □ TAK (Kto je organizował i kto finansował?)
……
……
……

20. **Jaka jest kondycja Pana/i firmy od momentu podjęcia pracy w ramach samozatrudnienia?**

□ rozwija się □ stagnacja □ zmniejszenie obrotów

21. Co mógłby/aby Pan/i zapisać po stronie swoich sukcesów w związku z samozatrudnieniem?

22. Czy w czasie prowadzenia własnej działalności gospodarczej poniósł/a Pan/i jakieś porażki? (Jakie?)

23. Jakie zagrożenia dostrzega Pan/i w prowadzeniu własnej działalności gospodarczej?

24. Czy zatrudnia Pan/i pracowników?

. ☐ NIE ☐ TAK (Ilu?) ……

25. Jeżeli TAK, to jako ono się zmieniało w okresie minionego roku?

☐ WZROSŁO z ..... do…..... osób

☐ ZMALAŁO z ..... do…..... osób

☐ NIE ZMIENIŁO SIĘ

26. Jeżeli zatrudnia Pan/i pracowników, to czy są wśród nich osoby wcześniej zarejestrowane jako bezrobotne?

☐NIE ☐ TAK (Ile osób?) ……

27. Czy wśród pracowników są osoby pracujące w ramach zatrudnienia substydiowanego przez PUP?

☐NIE ☐ TAK (Ile osób?) ……

28. Czy zatrudnia Pan/i pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy czy też na część etatu?

□ wyłącznie na pełen etat … pracowników □ w niepełnym wymiarze czasu pracy, w tym:

□ 1/4 etatu …..... pracowników

□ 1/8 etatu ……. pracowników

□ inny wymiar (Jaki?) ……..pracowników

29. Jeżeli jest to zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, to co o tym zadecydowało?

30. Jak widzi Pan/i przyszłość swojej firmy za:

1 rok:	
5 lat:	
10 lat:	

31. Czy działalność gospodarczą prowadzi Pan/i samodzielnie, czy też jest to interes rodzinny?

□ samodzielnie □ jest to interes rodzinny

32. Czy jest Pan/i osobą niepełnosprawną?

□ NIE □ TAK

33. Czy zachęcałby?aby Pan/i znajomych do samozatrudnienia?

□ NIE (Dlaczego?)

.....

□ TAK (Dlaczego?)

.....

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY